

Sňatky ovládají Evropu

Maxmilián I. Habsburský začal samostatně vládnout až po otcově smrti v roce 1493. Bylo mu čtyřiatřicet let a měl už za sebou slušnou vojenskou kariéru. Zkušenosti v boji získával ve válce s Matyášem Korvínem, ale i ve Francii, kde bojoval

o dědictví své první manželky Marie Burgundské. V nástupnictví rodu neměl konkurenci, protože byl Fridrichovým jediným žijícím synem. Maxmilián svedl mnoho bitev i v roli panovníka Svaté říše římské. Bojoval s českými kališníky, ale třeba

Karel V. a František I. dohoda

i s bavorským knížetem o Tyrolsko. Všechny tyto bitvy byly značně vyčerpávající, proto se i Maxmilián potýkal s vážnými finančními potížemi, stejně jako jeho otec.

Maxmilián I. Habsburský vedl čilou sňatkovou politiku, i když se dospělosti dožily jen dvě jeho děti. Dceru Markétu chtěl provdat za budoucího francouzského krále. Sňatek byl však na poslední chvíli z francouzské strany odvolán. Ovšem Maxmilián příliš nezaváhal a provdal ji za následníka španělského trůnu Jana Aragonského a Kastilského.

Zároveň svého syna Filipa I. Sličného oženil se sestrou budoucího španělského krále Janou Kastilskou. Tím měl hned dvě želízka v ohni ve hře o španělský královský trůn. Po dvojité svatbě ve Španělsku došlo bohužel i k násobné rodinné tragédii. Markéta ovdověla půl roku po svatbě. Její manžel zemřel na tuberkulózu a po jeho smrti Markéta porodila mrtvou holčičku. Markétina cesta ke španělskému trůnu tak byla v troskách.

Zato Markétin bratr Filip se mohl radovat. Jeho šance na španělský trůn se výrazně zvýšily. Jeho manželka Jana I. Kastilská zůstala totiž jedinou dědičkou trůnu. Filip ale nebyl zrovna vzorným manželem, Janu často podváděl. Možná právě jeho chování u ní nastartovalo duševní chorobu, která ji později prakticky znemožnila běžně fungovat.

Vzhledem k Filipově prostopášnému chování nebylo divu, že po smrti královské matky zdědila kastilskou korunu Jana. Filip se v Kastilii nestal králem, ale pouhým spoluvládcem. Nejinak to mělo být i v případě koruny aragonské po smrti Janina otce.

Toho už se ale Filip I. Sličný nedožil. Zemřel v osmadvaceti letech na podzim roku 1506.

Maxmilián I. Habsburský tím přišel o syna a dědice, jemuž chtěl předat i římský trůn. Naštěstí pro něj však Filip stačil s Janou zplodit šest dětí, z toho dva chlapce. Některých sirotek se jako regentka ujala jejich teta Markéta, některých jejich dědeček Ferdinand Aragonský. Sama Jana I. Kastilská péče o děti vzhledem ke svému duševnímu stavu schopna nebyla.

Dědeček Maxmilián vnoučata brzy započítal do svých sňatkových machinací. A nutno říct, že mimořádně úspěšných. Postupně svými vnoučaty ovládl královskou rodinu portugalskou, francouzskou, španělskou, švédskou, norskou, dánskou, polskou, českou, uherskou, chorvatskou a většiny území Itálie. Navíc oba vnuci se postupně stali římskými císaři.

Z celého tohoto královského větvení se ale zatím zaměříme jen na České království. Podobně jak to udělal se svými dětmi ve Španělsku, provdal a oženil Maxmilián dvě svoje vnoučata s dětmi českého krále Vladislava Jagellonského. Vnuka Ferdinanda oženil s jedinou Vladislavovou dcerou Annou. A vnučku Marii zaslíbil jedinému Vladislavovu synu Ludvíkovi. Jak prozíravý krok to byl, se mělo ukázat až po Maxmiliánově smrti.

Maxmilián I. Habsburský byl prvním císařem Svaté říše římské, který si pro císařský titul nedojel osobně do Říma. V roce 1508 se prostě a jednoduše začal titulovat císařem a každý v říši i v okolních státech to akceptoval. Maxmilián k tomu měl totiž požehnání samotného tehdejšího papeže

Julia II. Tímto zavedl precedens pro další římské císaře. Ostatně i samotný název říše se za Maxmiliánovy vlády změnil. Od jeho panování měl plné znění Svatá říše římská národa německého.

Císař Maxmilián I. zemřel na počátku roku 1519 v nedožitých šedesáti letech. V posledních osmnácti letech života napadal na nohu, kterou si poranil při pádu z koně. Trpěl velkými bolestmi a ty se možná podepsaly na císařově depresivní povaze. Od roku 1514 prý dokonce nevycestoval ze svého paláce bez rakve, kterou si tehdy nechal vyrobit. A na císařově dvoře byl znám podrobný protokol, jak s mrtvým vladařovým tělem naložit.

Maxmilián byl mimořádně schopný vladař a dobře věděl, jak rozdat karty, aby zajistil budoucnost svému rodu. Titul římského krále proto po jeho smrti už čekal na staršího vnuka Karla. Ten už byl tehdy španělským králem. Na španělský trůn usedl o tři roky dříve, v roce 1516, ve svých šestnácti letech. Zdědil ho po svém druhém dědečkovi z matčiny strany Ferdinandu Aragonském. O tři roky později zemřel císař Maxmilián I. a mladý španělský král byl zvolen i na římský trůn pod jménem Karel V.

Kurfírťi si za volbu nechali řádně zaplatit. K tomu si také vyměnili, že hlavní slovo v rozhodování v říši nebude mít císař, ale

oni. Dá se říct, že právě od tohoto okamžiku se římský královský či císařský titul stával mnohem více formálním a faktická moc se začala dělit mezi německá knížata. To ale také znamenalo větší štěpení říše podle zájmů jednotlivých vévodů.

Karel V. byl při své volbě římským králem příliš mladý, nerozhodný a tělesně slabý, což mu také při volbě možná pomohlo, protože kurfírťi předpokládali, že takového vladaře dobře zpracují a přizpůsobí svým zájmům. Nemohli se v něm mýlit více. Z Karla brzy vyrostl silný vladař, vojenský i politický stratég, který příští tři desetiletí hýbal evropskými a nově i americkými dějinami.

Karel V. byl vychováván svojí tetou Markétou v Nizozemsku a jeho „mateřským“ jazykem byla francouzština. Do Španělska přišel po smrti svého děda Ferdinanda Aragonského, aby se zde ujal vlády. Tady na královském dvoře vyrůstal jeho o tři roky mladší bratr Ferdinand Habsburský. Tehdy se bratři viděli poprvé v životě a do oka si zrovna nepadli. Možná si dokonce ani nerozuměli, protože Ferdinand mluvil španělsky a Karel francouzsky. Karel zůstal v Madridu, Ferdinand naopak putoval k tetě do Nizozemska. Španělé nového šestnáctiletého krále nepřijali zrovna s otevřenou náručí, nicméně jeho legitimní nárok na trůn šlechta respektovala.